

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ก
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภาพ	ญ
สารบัญตารางภาคผนวก	ฎ
สารบัญภาพภาคผนวก	ฏ
บทที่ 1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามการวิจัย	4
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	7
บทที่ 2 เอกสารและงานที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	8
1. ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมให้เป็นรากฐาน ที่มั่นคงของประเทศ	8
2. แนวคิดทุนทางสังคม	22
3. แนวคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพการพึ่งตนเองในระดับหมู่บ้าน	29
4. แนวคิดการพัฒนา	44
5. แนวคิดการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้	46
6. เทคนิคการศึกษาชุมชน	51

หัวเรื่อง	หน้า
7. ทฤษฎีการพัฒนามาตามแนวคิดตะวันตก	70
8. ทฤษฎีการพัฒนามาตามแนวคิดทางตะวันออก	75
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	79
1. งานวิจัยในประเทศ	79
2. งานวิจัยต่างประเทศ	85
กรอบแนวคิดการวิจัย	89
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	91
การวิจัยระยะที่ 1	92
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	92
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	96
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	96
การเก็บรวบรวมข้อมูล	97
การวิเคราะห์ข้อมูล	98
การวิจัยระยะที่ 2	101
สร้างรูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถการพึ่งตนเองระดับชุมชน	101
แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแบบการพัฒนาขีดความสามารถการพึ่งตนเอง 6 ขั้นตอน	105
การวิจัยระยะที่ 3	115
หมู่บ้านที่ทดลอง	115
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	115
การสร้างและหาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	115
การเก็บรวบรวมข้อมูล	117
การวิเคราะห์ข้อมูล	118
สถิติที่ใช้	118
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	119
ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการพึ่งตนเองระดับชุมชน	119
ระยะที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถการพึ่งตนเอง ระดับชุมชน	123

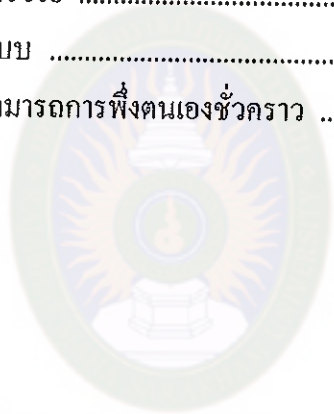
หัวเรื่อง	หน้า
ระยะที่ 3 ผลของการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถการพึ่งตนเอง ระดับชุมชน	129
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	156
สรุปผล	156
อภิปรายผล	158
ข้อเสนอแนะ	161
บรรณานุกรม	164
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	173
ภาคผนวก ข เกณฑ์ขีดความสามารถการพึ่งตนเองของชุมชน	178
ภาคผนวก ค แบบประเมินความสำเร็จของตัวชี้วัดการดำเนินงาน	181
ภาคผนวก ง แบบสอบถามข้อมูลรายครัวเรือน	184
ภาคผนวก จ แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติและ ความสอดคล้องระหว่างแผนดำเนินการกับรูปแบบการจัดการความรู้ ขององค์กรชุมชน	199
ภาคผนวก ฉ บันทึกการปฏิบัติ	224
ภาคผนวก ช แบบประเมินความพึงพอใจในการดำเนินงานการจัดการความรู้ ของชุมชน	232
ภาคผนวก ซ บริบทชุมชน	240
ภาคผนวก ฌ หนังสือราชการ	254
ภาคผนวก ฎ ภาพกิจกรรม	261
ประวัติผู้วิจัย	270

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง TEAMS กับ BAN	38
2	จำนวนหมู่บ้านตามระดับการพัฒนา จำแนกตามอำเภอ ปี 2551 จังหวัดร้อยเอ็ด	93
3	จำนวนตัวอย่างแยกตามรายอำเภอต่าง ๆ	95
4	แผนการจัดกิจกรรมการพัฒนารูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถพึ่งตนเอง ควบคู่กับการพัฒนาครอบครัวต้นแบบ ขั้นตอนที่ 1 เตรียมชุมชน	106
5	แผนการจัดกิจกรรมการพัฒนารูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถพึ่งตนเอง ควบคู่กับการพัฒนาครอบครัวต้นแบบ ขั้นตอนที่ 2 สร้างแรงจูงใจ จิตสำนึก ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการสร้างวิสัยทัศน์	107
6	แผนการจัดกิจกรรมการพัฒนารูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถพึ่งตนเอง ควบคู่กับการพัฒนาครอบครัวต้นแบบ ขั้นตอนที่ 3 ค้นหาปัญหา จัดลำดับ ความสำคัญของปัญหาและจัดทำแผนพัฒนาขีดความสามารถพึ่งตนเอง	109
7	แผนการจัดกิจกรรมการพัฒนารูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถพึ่งตนเอง ควบคู่กับการพัฒนาครอบครัวต้นแบบ ขั้นตอนที่ 4 ส่งเสริมแสวงหาความรู้ ดำเนินการนำร่อง ใช้กิจกรรม ปรับปรุงพัฒนางาน สรุบบทบาททบทวน กิจกรรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้	111
8	แผนการจัดกิจกรรมการพัฒนารูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถพึ่งตนเอง ควบคู่กับการพัฒนาครอบครัวต้นแบบ ขั้นตอนที่ 5 ประเมินผลรูปแบบ การพัฒนาขีดความสามารถพึ่งตนเองก่อนระหว่างและหลังการดำเนินการ .	113
9	แผนการจัดกิจกรรมการพัฒนารูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถพึ่งตนเอง ควบคู่กับการพัฒนาครอบครัวต้นแบบ ขั้นตอนที่ 6 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับ ครัวเรือน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับชุมชน ถอดองค์ความรู้ และประเมินความ พึงพอใจในการดำเนินงาน	114
10	ความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และผลการประเมินการพึ่งตนเองของชุมชน	120
11	การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างเพื่อทราบปัญหาการพึ่งตนเองจากอดีต และปัจจุบันของชุมชนหนองสิม ทั้ง 5 ด้าน	131
12	ตัวชี้วัดความสำเร็จของรูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถพึ่งตนเอง	145

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
1	ขั้นตอนการสร้างรูปแบบ	48
2	การพัฒนารูปแบบของการควบคุมวิทยานิพนธ์	49
3	กรอบแนวคิดระบบการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม	61
4	บันไดของการมีส่วนร่วม 8 ขั้น ของไอิร์นสไตน์	65
5	แสดงกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม โดยการเรียนรู้ และการสะท้อนกลับ	68
6	กรอบแนวคิดในการวิจัย	89
7	แผนการสร้างรูปแบบ	102
8	รูปแบบชี้วัดความสามารถการพึ่งตนเองชั่วคราว	125

สารบัญตารางภาคผนวก

ตารางภาคผนวกที่		หน้า
1	แสดงจำนวนประชากรที่อาศัย จำแนกตามเพศ	243
2	แสดงช่วงอายุของประชากรบ้านหนองสิม หมู่ 11	243
3	แสดงระดับการศึกษาของประชากรบ้านหนองสิม หมู่ 11	246
4	แสดงการถือครองที่ดินของชาวบ้านหนองสิม หมู่ที่ 11	250

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญสภาพภาคผนวก

ภาพภาคผนวกที่	หน้า
1 การลงพื้นที่เก็บข้อมูลในการวิจัยระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการพึ่งตนเองของชุมชนในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยผู้วิจัยได้ลงเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และผู้ช่วยนักวิจัย จำนวน 10 คน	263
2 การนำรูปแบบที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดรวบยอดของภูมิปัญญาชาวบ้านแนวคิด ทฤษฎีของ ฉลาด จันทรมบัติ และแนวคิดของ พันธุ์ทิพย์ งามสุด เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ฝ่าย ได้วิพากษ์รูปแบบ มีฝ่ายกำหนดนโยบาย ฝ่ายนักวิชาการ และฝ่ายภูมิปัญญาชาวบ้าน รวม 15 คน ที่อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในวันรวมปราชญ์ชาวบ้าน	264
3 เตรียมชุมชน จัดประชุมชุมชนที่ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลโนนสว่าง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อค้นหาหมู่บ้านที่มีความสนใจจะเข้าร่วมโครงการวิจัยและพัฒนา ได้บ้านหนองสิม หมู่ที่ 10 ตำบลโนนสว่าง และคัดเลือกครอบครัวต้นแบบ ผู้มีจิตอาสาบ้านหนองสิม ได้ 10 ครอบครัว	265
4 สร้างแรงจูงใจ จิตสำนึกของการมีส่วนร่วม นักวิจัยชาวบ้าน ได้กระตุ้นความรู้สึกของการทำงานร่วมกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน ที่ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง พ่อจันทร์ที่ ประทุมพา อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา	266
5 ค้นหาปัญหาและจัดทำแผน นักวิจัยชาวบ้าน ค้นหาความทุกข์ของตนเองว่ามีความทุกข์ด้านใดบ้าง แล้วนำความทุกข์มาจัดลำดับความสำคัญก่อนและหลังของความทุกข์ และจัดทำแผนเพื่อแก้ปัญหาความทุกข์ของตนเอง ที่ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง พ่อจันทร์ที่ ประทุมพา	
6 นำแผนไปปฏิบัติและพัฒนาแผน นักวิจัยชาวบ้านได้นำแผนแก้ปัญหาความทุกข์ของตนเอง และกลุ่ม ไปดำเนินการตามแผน มีการปลูกผักสวนครัว เลี้ยงไก่พันธุ์พื้นบ้าน ทำปุ๋ยพืชสด กล้าต้นยางนา ทำการเกษตรแบบดั้งเดิม ที่บ้านหนองสิม หมู่ที่ 11 ตำบลโนนสว่าง อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	267

- 7 ประเมินผลตามตัวบ่งชี้ ประเมินผลความพึงพอใจในการดำเนินงานของนักวิจัย
ชาวบ้าน ที่เข้าร่วมโครงการวิจัยและพัฒนา และประเมินผลความสำเร็จของ
ตัวชี้วัดทั้ง 5 ด้าน มี ด้านเศรษฐกิจด้านสังคม/ ครอบครั้ว ด้านทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม ด้านวิถีชีวิต/วัฒนธรรม/ภูมิปัญญาและด้านสุขภาพ ที่ห้องประชุม
องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสว่าง 268
- 8 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับครัวเรือน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระดับชุมชน และถอด
องค์ความรู้ นักวิจัยชาวบ้านได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ และ
ปฏิบัติจริงร่วมกับชุมชนตำบลเหล่าหลวง อำเภอเกษตรวิสัย และชุมชนตำบล
ชีเหล็ก อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่สถาบันวิจัยวลัยรุกขเวช อำเภอนาคู
จังหวัดมหาสารคาม 269

